

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАТЕГОРІЇ РЕСУРС В ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

доц. Дерев'янюк Ю.Н.

Широкого розмаху питання використання різних видів ресурсів набуло і нові часи разом із бурхливим розвитком економіки в цілому та економічної теорії зокрема. З часом проблеми ефективного використання певних видів ресурсів набули практично максимальної пріоритетності порівняно з іншими питаннями економіки.

Вивчення різних джерел інформації, в яких тим чи іншим чином згадується термін «ресурс» дозволяє окреслити коло суміжних термінів чи термінів, які найчастіше згадуються разом з терміном «ресурс». До таких ми віднесли: матерія, сировина, речовина, інформація, фактор, субстанція, природні багатства (природні ресурси), капітал, праця, засіб, реальність (об'єктивна, віртуальна) та деякі інші. Крім того слід відзначити, що найчастіше дана категорія згадується саме в джерелах соціально-економічної спрямованості, рідше – в фізиці, біології та деяких інших галузях знань, де вона скоріше є певною мірою допоміжною категорією до базових в цих галузях, на відміну від соціально-економічних явищ.

На нашу думку дану категорію слід розглядати у трьох принципових розрізах: ресурс, як загальна категорія, що має іноземне походження; ресурс як категорія загальноекономічна чи соціально-економічна (макроекономічний рівень), а також ресурс, як категорія виробничо-господарської діяльності суб'єктів господарювання (мікроекономічний рівень). Перш за все необхідно окреслити основні характеристики та підходи до визначення категорії «ресурс», як загальнонаукового поняття (визначення, що не має приналежності до певної галузі знань). З цієї метою розглянемо визначення категорії «ресурс» та інших суміжних на нашу думку категорій у різних джерелах.

Під поняттям «ресурс» розуміють: 1) запаси чого-небудь, які можна використати в разі потреби чи які є в наявності для використання на випадок необхідності; 2) засіб, можливість, якими можна скористатися в разі необхідності; 3) можливий термін експлуатації технічного приладу. Термін є запозиченням з французької мови (фр. *ressource*), що означає засіб, спосіб, дані, ресурси, пов'язаний з стародавнім французьким словом *ressourdre* – підійматися, яке походить від латинського *resurgere* – знову підійматися, розпрямлятися, знову виникати, що складається з префікса *re-* і дієслова *surgere* – підіймати, сходити, виникати, утвореного за допомогою префікса *sub-* (під, біля) та *regere* – правити, направляти, кидати в ціль.

Матерія – 1) об'єктивна реальність, що існує поза людською свідомістю й незалежно від неї і яка відображується нею; 2) те, з чого складаються всі тіла

в природі, речовина, поле. Речовина – якісне визначення матерії, те з чого складається фізичне тіло. Сировина – добутий або вироблений вихідний матеріал, призначений для подальшої промислової обробки та одержання напівфабрикатів або готових виробів.

Субстанція – 1) у філософії – єдина основа всього суцього, існуючого, основа буття, основний складовий елемент; 2) взагалі будь-яка речовина; 3) філософська категорія для позначення внутрішньої єдності всіх форм саморуху матерії, всієї різноманітності явищ природи та історії; 4) тіло, матерія, речовина; 5) об'єктивна реальність, матерія як першооснова, сутність усіх речей та явищ (матеріальна, духовна субстанція); 6) незмінна основа всього існуючого, протилежна мінливому та випадковому; 7) «... одне із похідних понять буття, що з'ясовується у своєму змісті за допомогою розмірковування над цим останнім поняттям; під сутнім у самому широкому значенні цього слова ми розуміємо усе позитивно дане в предметах наших знань, все те, що ми відрізняємо словом «існує» від слова «не існує»; 8) (із філософії) першооснова всіх існуючих речей, що залишається незмінною у своїй сутності, не дивлячись на різноманітність проявів субстанція недоступна для чуттєвого сприйняття людиною. Термін є запозиченням із західноєвропейських мов, походить від латинського *substantia* – сутність, суть, власність наявність, пов'язаного з дієсловом *substare* – бути наявним, існувати.

Інформація – 1) відомості про які-небудь події, чиюсь діяльність і т.ін.; повідомлення про щось; 2) відомості, що є об'єктом зберігання, накопичення, переробки і передавання; 3) відомості, сигнали про навколишнє середовище, які сприймають організми у процесі життєдіяльності. Фактор – умова, рушійна сила, причина будь-якого процесу, явища, що визначає його характер або одну з його характерних рис, чинник. Природні багатства (запаси, ресурси) – сукупність матеріальних цінностей (корисних копалин), що є в природі якої-небудь країни, області, місцевості.

Капітал – сукупність коштів (майно, гроші, нерухомість), що приносять прибуток. Засіб – 1) якась спеціальна дія, що дає можливість здійснити щонебудь, досягти чогось; спосіб; 2) те що служить знаряддям у якій-небудь дії, справі; 3) гроші, матеріальні цінності, достатки. Реальність – 1) властивість за значенням «реальний»; 2) об'єктивно існуюча дійсність, явища, події, факти, предмети дійсності.

На нашу думку, найбільш доцільно використовувати поняття «субстанція» (меншою мірою, але також є можливим використання терміну «реальність»). Наша позиція ґрунтується на згадуванні таких принципових термінів та ознак при поясненні категорії «субстанція», як: основний складовий елемент; будь-яка речовина; різноманітні явища природи та історії; об'єктивна реальність; все те, що ми відрізняємо словом «існує» від слова «не існує»; сутність усіх речей та явищ (матеріальна, духовна субстанція).